

**Národní informační systém podpory výskumu
a vývoja – přístup k elektronickým informačním
zdrojom: NISPEZ V**

Štúdia uskutočniteľnosti k národnému projektu.

23.10.2023

Tento dokument má 39 strán

1 Základné informácie a manažérske zhrnutie

Prístup do elektronického vedeckého obsahu (publikácií, patentov a iných informácií) je nevyhnutné pre akúkoľvek výskumnú prácu. Výskum potrebuje nadväzovať na zistenia predchádzajúceho výskumu a tak posúvať ďalej hranicu vedeckého poznania. Publikácie výsledkov vedeckej činnosti sú najčastejšie formou článkov vo vedeckých časopisoch, monografiách alebo iných typoch výstupov. A tie sú prístupné v online vedeckých databázach, či už ako plné texty publikácií alebo tzv. bibliometrické databázy, ktoré ponúkajú široký prehľad o existujúcich publikáciách v kvalitných vedeckých časopisoch (či už pre rešeršné alebo analytické účely). V súlade s globálnym procesom transformácie na režim otvorenej vedy vzniká nová potreba zabezpečovať aj náklady na publikovanie pre slovenských vedcov.

Cieľom štúdie uskutočniteľnosti je identifikovať možnosti ako zabezpečiť kontinuitu prístupu k svetovému vedeckému obsahu od renomovaných vydavateľov pre organizácie výskumu a vývoja na Slovensku, ktorý je nevyhnutným predpokladom rozvoja a zvyšovania kvality vedy na Slovensku. A tak budovať a optimalizovať podpornú výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň. Cieľovou skupinou sú vedeckí pracovníci, PhD študenti a ďalší vysokoškolskí študenti.

Hlavným očakávaným prínosom je koordinované zabezpečenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom pre výskum a inovácie na Slovensku vrátane podporných aktivít pre ich efektívne využívanie a zabezpečenia prístupu k publikovaniu v režime otvorenej vedy v renomovaných vydavateľstvách a časopisoch. A to v súlade so strategickými dokumentami na národnej a európskej úrovni, predovšetkým v súlade s Národnou stratégiou výskumu, vývoja inovácií 2030 a jej Akčným plánom.

Štúdia uskutočniteľnosti identifikuje konzorciálny nákup prostredníctvom národného projektu ako najvýhodnejší spôsob riešenia prístupov do elektronických informačných zdrojov. Tento scenár je preferovaný vzhľadom na doterajšie skúsenosti CVTI SR s národnými projektami NISPEZ I – IV, už začatý proces verejného obstarávania, súlad so strategickými dokumentami, možnosť obstarávať v režime „read and publish“ ako aj vzhľadom na nedostatok vlastných zdrojov výskumných inštitúcií na zabezpečovanie individuálnych prístupov. Základný scenár v podobe individuálneho obstarávania prístupov výskumnými inštitúciami, podnikmi a odbornou verejnosťou ohrozuje zabezpečenie prístupu k vedeckému obsahu v doterajšom rozsahu a výrazne znižuje kvalitu výskumného ekosystému na Slovensku.

Štúdia odhaduje celkové potrebné náklady na národný projekt vo výške 51 741 734,99 Eur a trvanie projektu 60 mesiacov (od 1/2024 do 12/2028).

Zdôvodnenie prepojenia nadväznosti projektu na predchádzajúce riešené projekty:

Projekt kontinuálne nadväzuje na výsledky dosiahnuté implementáciou národných projektov NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom), NISPEZ II (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom II) a NISPEZ III (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja – prístup k elektronickým informačným zdrojom III) v programovom období 2007 – 2013 v rámci Operačného programu Výskum a vývoj, ako aj národného projektu NISPEZ IV (Informačný systém výskumu a vývoja – prístupy do databáz pre potreby výskumných inštitúcií) v programovom období 2014 – 2020 v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra. Jedným z hlavných cieľov aktivít implementovaných národných projektov bolo zabezpečenie kontinuálneho prístupu k vedeckému obsahu svetových renomovaných producentov a dodávateľov inštitúciám vedy a výskumu na Slovensku.

V rámci aktivít projektu bude realizovaná podpora systémového prístupu k elektronickým informačným zdrojom – (vedecké časopisy a knihy prestížnych zahraničných a domácich vydavateľov, patentové informácie, bibliometrické databázy) prioritne pre oblasti materiálových vied, fyziky a chémie, lekárske vied, biochémie a molekulárnej biológie, poľnohospodárskych a environmentálnych vied, technických vied a chemického inžinierstva, matematiky a počítačových vied ako aj vybraných okruhov spoločenských vied) na národnej úrovni. Centralizované zabezpečenie prístupov k vedeckým elektronickým informačným

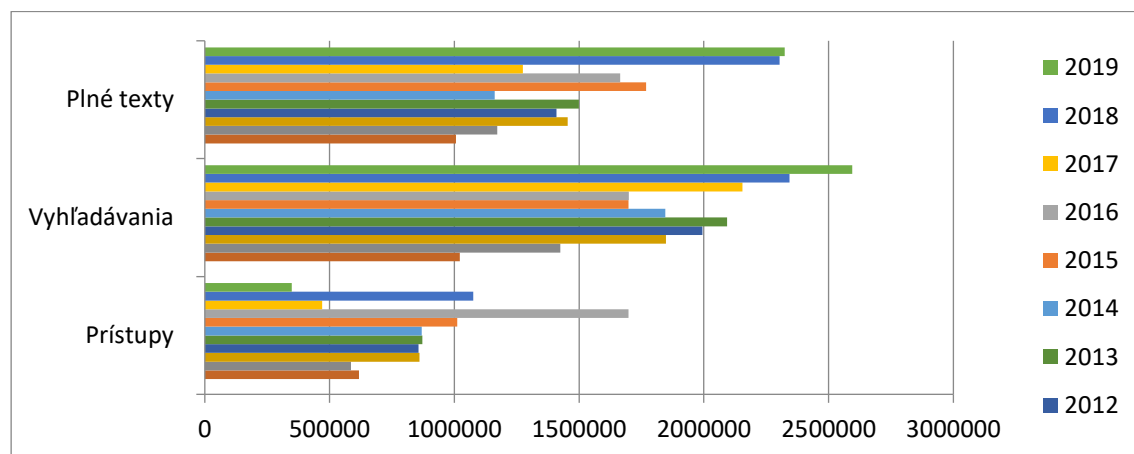
zdrojom v spolupráci s vedeckými a akademickými knižnicami na Slovensku zabezpečí odbremenenie uvedených inštitúcií od administratívnej záťaže spojenej s uzatváraním individuálnych zmlúv na poskytnutie prístupu k jednotlivým databázovým kolekciam. Zároveň umožňuje efektívnejšie a hospodárnejšie využitie finančných prostriedkov vďaka výhodnejším cenovým podmienkam pri zabezpečovaní prístupov k elektronickým informačným zdrojom spoločne pre viac subjektov.

Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky v zmysle svojho štatútu zabezpečuje prístupy do vedeckých elektronických informačných zdrojov pre Slovenskú akadémiu vied a jej organizácie a vysoké školy. Od roku 2009 do konca roka 2019 CVTI zabezpečovalo prístup do špecializovaných elektronických informačných zdrojov (EIZ) pre potreby akademických inštitúcií s využitím prostriedkov Európskych a štrukturálnych fondov (EŠIF). Od roku 2020 sú prístupy k špecializovaným databázam hradené z prostriedkov samotných vysokých škôl - z prostriedkov určených na dotáciu VŠ a účelových rezerv Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Aktuálne CVTI SR zabezpečuje pohodlný prístup pre slovenských výskumníkov k 41 svetovým publikačným databázam a výskumným sieťam.

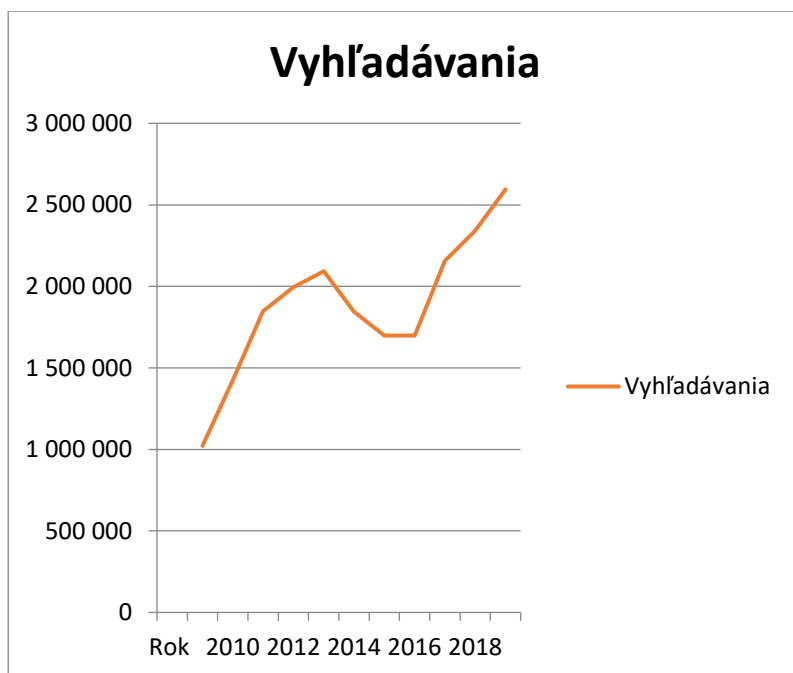
Aktuálna situácia vo využívaní vedeckých elektronických informačných zdrojov

Od roku 2010 je CVTI SR riešiteľom národných projektov zameraných na podporu informačnej infraštruktúry vedy a výskumu z každoročnej Hodnotiacej správy - v poradí už štvrtého národného projektu NISPEZ (NISPEZ IV) - a pridružených analýz je možné sledovať štatistické dáta efektivity a dopadov projektu. Z nižšie uvedeného Grafu 1 až Grafu 3 je viditeľný priebežný nárast využívania elektronického vedeckého obsahu s priamym dopadom na zvyšovanie citovanosti vedeckých publikácií (Graf 4) a následnú viditeľnosť výskumnej činnosti slovenských vedeckých a akademických pracovníkov.¹

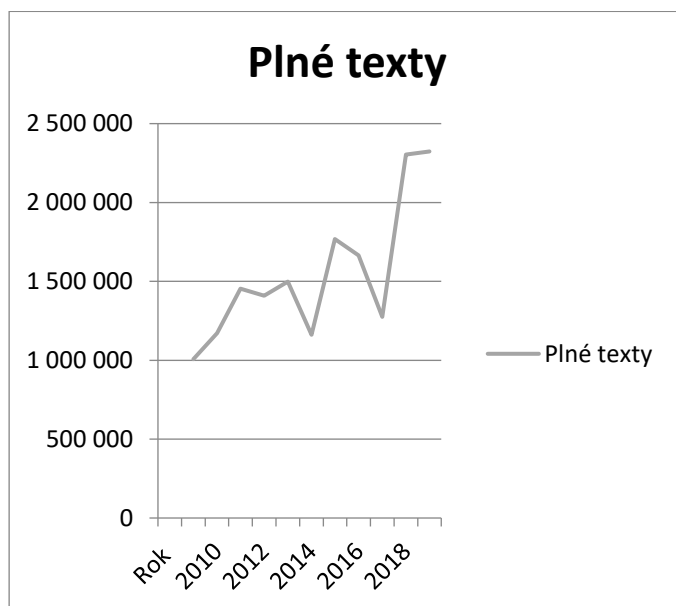
Graf.1 Súhrnné štatistiky využívania EIZ v rámci projektov NISPEZ – NISPEZ IV (počet vyhľadávaní, počet stiahnutých plných textov a počet prístupov)

Graf 2 Počet vyhľadávaní v EIZ 2010 - 2018

Graf.3 Počet stiahnutých plných textov 2010 - 2018

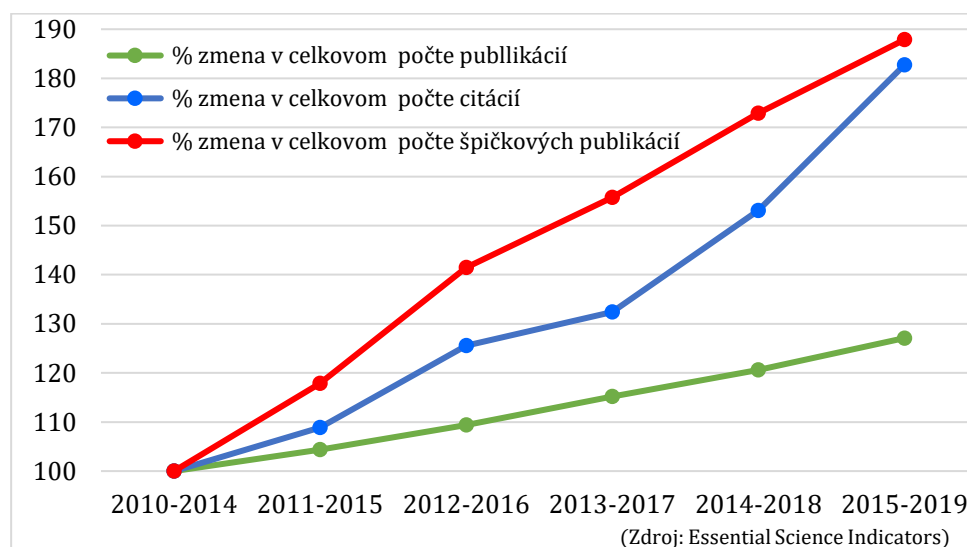

V Grafe 4 je zobrazený trend v tvorbe publikácií, špičkových HCP publikácií² a počtu citácií za posledných 10 rokov. Citácie sú osvedčeným meradlom dopadu výskumu; citácia znamená uznanie alebo potvrdenie

² Špičkové často citované HCP publikácie (Highly Cited Publications) predstavujú sumu počtu publikácií zaradených v hornom 1% svetovo najcitovanejších publikácií za posledné 10-ročné obdobie vrátane aktuálneho v danej vednej

vášho výskumu ostatnými. V tvorbe publikácií klasifikovaných podľa Essential Science Indicators ako špičkové, nastal nárast o 88 % v porovnaní s obdobím 2010 – 2014. O 83 % v porovnaní s referenčným obdobím 2010 – 2014 sa zvýšil záujem o publikácie vytvorené na Slovensku - vyjadrený počtom citácií, ktoré tieto publikácie získali. Na rastúci trend citovania vedeckých publikácií registrovaných v databáze Web of Science Core Collection s afiliáciou Slovensko poukazuje aj strmosť krivky vyjadrujúcej percentuálnu zmenu v celkovom počte citácií.

Graf. 4 Zmena v tvorbe publikácií,

Graf znázorňuje ako prístup vedecko-výskumných pracovníkov k zdrojom kvalitných vedeckých informácií vedie k zvýšeniu ich využívania a výsledkom je kvalitnejší výskum, ktorý sa prejaví postupným nárastom publikácií výsledkov výskumu v recenzovaných renomovaných vedeckých časopisoch s vyšším dopadom.

Portfólio prístupov do EIZ, resp. prístupy do EIZ je vyberané na základe záujmu jednotlivých verejných vysokých škôl, štatistik využívania a štruktúry VaV v SR, tzn. že prístupy do EIZ sú na základe analýzy pravidelne prehodnocované a sú zakupované len prístupy, ktoré sú efektívne využívané. Napríklad využívanie Databázy SciFinder, ktorá patrí k vysokošpecializovaným titulom (špecializované vedecké databázy sú základom pre špičkový výskum, avšak svojím obsahom zahŕňajú vždy len určitú špecifickú oblasť podpory vedy a výskumu) sa na rozdiel od iných, celoštátne používaných titulov koncentruje v podstate na dve verejné vysoké školy. Databáza SciFinder umožňuje online prístup k prestížnej bibliografickej databáze Chemical Abstracts, je to abstraktová a patentová databáza z oblasti chémie a obsahuje informácie o jednotlivých chemických látkach a chemických reakciách. Táto databáza bola od 1.1.2016 do 31.12. 2019 predplatená pre osem inštitúcií - tri ústavy SAV a päť verejných vysokých škôl. Od roku 2016 počet vyhľadávaní postupne klesal, viac ako tisíc vyhľadávaní presiahol len u dvoch inštitúcií, preto nebol prístup do tejto databázy v nasledujúcom období obstaraný. Flexibilitu pri zabezpečovaní prístupov do EIZ(databáz) umožňuje koncept uzatvárania rámcových dohôd, z ktorých vyplýva možnosť každý rok prehodnotiť na základe vyššie popísanej analýzy využitia, či je zakúpenie databázy efektívne a potrebné. Spomenuté rámcové dohody boli účinné do konca roka 2022. Akčný plán pre otvorenú vedu

kategórii a počtu vysoko citovaných publikácií označených ako hot (horúce) za aktuálne dva roky, resp. sú za posledné dva mesiace zaradené v hornom 0,1% najcitovanejších publikácií v danom vednej kategórii. Podľa databázy Essential Science Indicators.

2021-2022, ktorý bol prijatý vládou SR dňa 9.6.2021 zaväzuje MŠVVaŠ v zastúpení CVTI SR uzatvárať nový typ kontraktu vedeckých EIZ pre centralizované národné predplatné od r. 2022, tzv. transformatívne zmluvy. Tento nový typ zmluvy tzv. read and publish agreement zohľadňuje okrem zabezpečenia prístupu k vedeckým časopisom a knihám vydavateľa – aspekt „read“ tiež možnosť publikovania slovenských vedcov u daného vydavateľa online v režime otvoreného prístupu – aspekt „publish“).

Nakoľko časť publish poskytujú vydavатели, len vo výnimočných prípadoch agenti, transformatívne zmluvy je možné uzatvárať len priamo s vydavateľstvom. Časť publish reflektuje na Akčný plán pre otvorenú vedu ako aj na medzinárodné dianie (povinné open access publikovanie, ktoré je v programoch Horizont Európa a verejný výskum v USA), kladie dôraz na zverejňovanie výskumných dát a pripravuje slovenský vedecký ekosystém na zapojenie sa do európskeho cloudu pre otvorenú vedu. Vzhľadom na skutočnosť, že publikovanie článkov v prestížnych vedeckých časopisoch je pre vedeckých pracovníkov pomerne finančne náročné, možnosť publikovať vedeckým pracovníkom v týchto časopisoch „zadarmo“ odbúrava motiváciu publikovať v časopisoch a vydavateľstvách s podozrením na predátorské správanie.

Rozšírené publikovanie v režime otvorenej vedy vrátane zverejňovania výskumných dát prispeje k vyššej citovanosti slovenských výskumníkov a k väčšej medzinárodnej kolaborácii, čo významným spôsobom prispeje k vyššej atraktívnosti vedeckého prostredia na Slovensku (a lákaniu/udržaniu talentu) a v konečnom dôsledku k vyššiemu ekonomickému rastu vďaka vyššiemu ľudskému kapitálu.

Navrhovaný národný projekt sa zameria na:

- zabezpečenie kontinuálneho prístupu k vedeckému obsahu svetových renomovaných producentov a dodávateľov inštitúciám vedy a výskumu na Slovensku.,

Zámerom projektu bude zabezpečiť realizácie služieb pre nasledovné cieľové skupiny:

- Akademická sféra (konkrétne slovenské verejné vedecko-výskumné inštitúcie, kam spadajú: vysoké školy a univerzity, Slovenská akadémia vied a rezortné výskumné ústavy)
- Podnikateľská sféra (malé a stredné podniky),

Z pohľadu úsekov verejnej správy projekt rieši primárne nasledujúce úseky:

U00223 / Vnútorňa správa
U00166 / Vysoké školy
U00168 / Veda a technika

Tabuľka 1 Základné informácie - zhrnutie

Zdôvodnenie využitia národného projektu a vylúčenia výberu projektu prostredníctvom výzvy
Využitie národného projektu je jediný spôsob ako komplexne a efektívne dosiahnuť definovaný cieľov vzhľadom na doteraz realizované národné projekty realizované CVTI. Problematika centrálného zabezpečenia prístupu do databáz s vedeckým obsahom je potrebné riešiť na centrálnej úrovni. Napĺňanie cieľa si vyžaduje spoluprácu všetkých subjektov – určenie relevantného dopytu v rámci využívaných údajov na veľmi vysokej úrovni za stálej koordinácie prijímateľa. Z uvedených dôvodov je realizácia projektového zámeru prostredníctvom národného projektu kľúčová a nevyhnutná.
Prijímateľa/partnera národného projektu a dôvod jeho určenia
Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR) je ako priamo riadená organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR národným informačným centrom pre vedu, techniku, inovácie a vzdelávanie a špecializovanou vedeckou knižnicou Slovenskej republiky.

Koordinuje činnosť a zabezpečuje prevádzku interdisciplinárnych výskumno-vývojových centier a národných infraštruktúr pre výskum, vývoj, inovácie a vzdelávanie.

Poslaním inštitúcie je podporovať rozvoj vedy, techniky a vzdelávania, a to budovaním a prevádzkovaním informačných systémov pre výskum a vývoj; budovaním a spravovaním knižničných a informačných fondov a poskytovaním knižnično-informačných služieb pre širokú odbornú verejnosť; metodickou a analytickou činnosťou podporujúcou riadenie a hodnotenie v oblasti výskumu, vývoja a vysokých škôl; prípravou a realizáciou projektov podporujúcich výskum, vývoj a vzdelávanie; popularizáciou vedy a techniky v spoločnosti. CVTI SR je depozitnou knižnicou OECD, EBOR a WIPO a plní funkciu strediska patentových informácií PATLIB.

V rámci národného projektu sa neplánuje uplatniť princíp partnerstva.

Povaha projektu a zameranie projektových aktivít sú prepojené na osobitné a jedinečné kompetencie CVTI SR ako informačného centra pre vedu, techniku, inovácie a vzdelávanie. CVTI SR ako jediný subjekt poverený MŠVVaŠ SR koordinuje činnosť a zabezpečuje prevádzku interdisciplinárnych výskumno-vývojových centier a národných infraštruktúr pre výskum, vývoj, inovácie a vzdelávanie. Z uvedeného dôvodu je potreba zapojenia partnera do projektu nerelevantná.

Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na realizáciu národného projektu	51 741 734,99 EUR s DPH
Priorita	1P1. Veda, výskum a inovácie
Cieľ politiky	1. Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT
Špecifický cieľ	RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií
Opatrenie	1.1.4 Podpora optimalizácie, rozvoja a modernizácie výskumnej infraštruktúry

2 Dôvod

Prístup do elektronického vedeckého obsahu (publikácií, patentov a iných informácií) je nevyhnutné pre akúkoľvek výskumnú prácu. Výskum potrebuje nadväzovať na zistenia predchádzajúceho výskumu a tak posúvať ďalej hranicu vedeckého poznania. Publikácie výsledkov vedeckej činnosti sú najčastejšie formou článkov vo vedeckých časopisoch, monografiách alebo iných typoch výstupov. A tie sú prístupné v online vedeckých databázach, či už ako plné texty publikácií alebo tzv. bibliometrické databázy, ktoré ponúkajú široký prehľad o existujúcich publikáciách v kvalitných vedeckých časopisoch (či už pre rešeršné alebo analytické účely).

V súlade s globálnym procesom transformácie na režim otvorenej vedy vzniká nová potreba zabezpečiť aj náklady na publikovanie pre slovenských vedcov. V tradičnom modeli financovania šírenia vedeckých výstupov náklady na publikovanie znášal čitateľ, v novom režime otvorenej vedy tieto náklady znášajú publikujúci autori (napr. formou APC poplatkov). Grantové financovanie vedy na Slovensku nie je pripravené financovať tieto APC poplatky (napr. Všeobecná výzva APVV nevalorizovala maximálnu výšku grantu na jeden projekt minimálne od roku 2010). Ako vhodné riešenie sa javí model transformatívnych zmlúv, ktoré umožnia pokryť nielen prístup k uzamknutým vedeckým výstupom, ale aj ku možnosti bezplatného publikovania.

Cieľom štúdie uskutočniteľnosti je identifikovať možnosti ako zabezpečiť kontinuitu prístupu k svetovému vedeckému obsahu od renomovaných vydavateľov pre organizácie výskumu a vývoja na Slovensku, ktorý je nevyhnutným predpokladom rozvoja a zvyšovania kvality vedy na Slovensku. A tak budovať a optimalizovať podpornú výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň. Ďalšie činnosti budú zamerané na efektívnu podporu používateľov, hodnotenie využívania elektronických informačných zdrojov, prípadnú optimalizáciu portfólia a propagačné aktivity.

Cieľovou skupinou sú vedeckí pracovníci, PhD študenti a ďalší vysokoškolskí študenti. Podľa štatistík Eurostatu pôsobilo na Slovensku 38 218 vedeckých pracovníkov (2021) a tento počet medziročne rastie približne o tisíc zamestnancov. Podľa štatistík CVTI počet študentov doktorandského štúdia dosahuje 6 178 (2022) a počet študentov 1. a 2. stupňa vysokoškolského vzdelávania 129 990 (2022).

Hlavné identifikované problémy v oblasti riešenej štúdiou uskutočniteľnosti:

- nedostatočné vzájomné prepájanie univerzít, Slovenskej akadémie vied, výskumných inštitúcií a priemyslu pri uspokojovaní vzájomných informačných potrieb prostredníctvom špičkového vedeckého online obsahu od renomovaných vydavateľov,
- nedostatočné posilňovanie excelentnosti vedy a výskumu formou prístupu k vedeckému online obsahu,
- nedostatočné podmienky pre rastový potenciál výkonnosti vedy a výskumu,
- nedostatočné zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania,
- neustála potreba podpory internacionalizácie vedy a rozvoj medzinárodnej spolupráce.

Hlavné očakávané prínosy:

- koordinované zabezpečenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom pre výskum a inovácie na Slovensku vrátane podporných aktivít pre ich efektívne využívanie a zabezpečenia prístupu k publikovaniu v režime otvorenej vedy v renomovaných vydavateľstvách a časopisoch.

Projekt nadväzuje a je v súlade so zámermi a odporúčaniami viacerých strategických dokumentov na rôznych úrovniach (národná, európska).

Národná úroveň

Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií 2030 (2023) ako hlavný strategický dokument vo svojom Akčnom pláne v opatrení 1.3.2.7 jasne definuje potrebu zabezpečenia pohodlného prístupu slovenských výskumníkov k svetovým publikačným databázam ako nutnej podmienky pre kvalitný výskum a medzinárodnú spoluprácu. Národná stratégia ukazuje cestu ako premeniť Slovensko na vyspelú krajinu založenú na princípoch znalostnej ekonomiky. Hlavným cieľom je podporiť výskumníkov, podnikateľov a inovátorov vybudovaním predvídateľného systému, ktorý reaguje na ich potreby, zjednodušuje ich prácu a vytvorí im priestor na excelentnosť a pozitívny ekonomický a spoločenský dopad.

Revízia výdavkov, kompetencií a personálnych kapacít vo výskume, vývoji a inováciách (2023) dopĺňa potrebu kontinuálnej analýzy využívania jednotlivých databáz ako aj potenciál nového typu "transformatívnych" zmlúv ("read and publish") prinášať úspory na APC poplatkoch.

RIS3 Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (2013)

Stratégia digitálnej transformácie Slovenska (2019): udržať krok so súčasnými svetovými trendami a prinášať nové kvalitné vedecké poznanie vďaka podpore otvoreného publikovania, otvoreným dátam a otvoreným aplikačným rozhraniam.

Vízia a stratégia rozvoja SR do roku 2030,

Moderné a úspešné Slovensko (2020): zlepšenie prístupu k dátovej a medzinárodnej výskumnej infraštruktúre.

Národná stratégia pre otvorenú vedu (2021): je zlepšenie dostupnosti výsledkov slovenskej vedy a zmeniť nastavenie výskumu smerom k vyššej transparentnosti a otvorenosti.

Európska úroveň

EU research and innovation programme Horizon Europe 2021 - 2027 (Reforming and enhancing the European R&I system)

EU research and innovation policy (open innovation, open science and open to the world: vision for a Europe)

EU research and innovation strategic plan 2020 – 2024 (General Objective 2: A Europe fit for the Digital Age).

Štúdia uskutočniteľnosti vychádza z Metodického pokynu k spracovaniu štúdie uskutočniteľnosti, finančnej analýzy projektu, analýzy nákladov a prínosov projektu, finančnej analýzy žiadateľa o NFP a celkových nákladov na vlastníctvo.

3 Rozsah

Národný projekt vychádzajúci z projektového zámeru organizačne pokrýva CVTI SR. Informačné zdroje budú prístupné priamo jednotlivým inštitúciám vedy a výskumu (vysokým školám, ústavom SAV) ako aj prostredníctvom služieb CVTI SR aj inovatívnym podnikom a mimorezortných inštitúciám vedy a výskumu

V rámci národného projektu je potrebné vyriešiť prístupy k elektronickým informačným zdrojom³:

Elektronické informačné zdroje (vedecké časopisy a knihy prestížnych zahraničných a domácich vydavateľov, patentové informácie, citačné a abstraktové databázy) prioritne pre oblasti, ktoré RIS3 považuje za najsilnejšie oblasti z hľadiska produkcie nových vedeckých poznatkov a týmto aj za najdôležitejšie z pohľadu budúcej inovačnej aktivity v malých, stredných a veľkých podnikoch: materiálových vied, fyziky a chémie, lekárskeho výskumu, biochémie a molekulárnej biológie, poľnohospodárskych a environmentálnych vied, technických vied a chemického inžinierstva, matematiky a počítačových vied ako aj vybraných okruhov spoločenských vied.

Portfolio databázových titulov pre rok 2022
ACM
IEEE/IET Electronic Library (IEL) + PCA rights
Knovel
ProQuest Central
Science Direct
Scopus
Springer Link
Springer Nature
Wiley Online Library
Web of Science

Elektronické informačné zdroje (EIZ) uvedené vyššie boli vybrané v roku 2019 na základe záujmu jednotlivých verejných vysokých škôl, štatistík využívania (možné poskytnúť na vyžiadanie) a štruktúry VaV v SR. Nakoľko štatistiky využívania majú rastúci charakter a navyše niektorí z vydavateľov poskytujú možnosť OA publikovania, zámerom je realizovať VO pre databázy pokiaľ možno v nezmenenom rozsahu okrem databázy ACM, ktorú vzhľadom na štatistiky využívania navrhujeme nahradiť vydavateľstvom Frontiers, čo je najčastejšie full OA (Open Access) a na základe požiadaviek vedeckej komunity doplníme opätovne i chemické databázy.

Portfolio databázových titulov pre roky 2023 - 2026
--

³ Príloha č. 2 Analýza APV poplatkov

IEEE/IET Electronic Library (IEL) + PCA rights
Knovel
ProQuest Central
Science Direct
Scopus
Springer Nature
Wiley Online Library
Web of Science

Akčný plán pre otvorenú vedu 2021-2022, prijatý vládou SR dňa 9.6.2021 zaväzuje MŠVVaŠ (v zastúpení CVTI SR) uzatvárať nový typ kontraktu vedeckých EIZ pre centralizované národné predplatné od r. 2022. Tento nový typ zmluvy (tzv. read and publish agreement) zohľadňuje okrem zabezpečenia prístupu k vedeckým časopisom a knihám vydavateľa (read) tiež možnosť publikovania slovenských vedcov u daného vydavateľa online v režime otvoreného prístupu (publish). Otvorený prístup označuje špecifický režim publikovania, kedy zverejnený článok je sprístupnený bezplatne pre čitateľa, no náklady na publikovanie u vydavateľa platí sám autor (publikačné poplatky sa pohybujú od 800€ do 6000€).

Pri uzatváraní „read and publish“ kontraktu vydavateľ robí analýzu, koľko a akých publikácií u neho máme (vedci na Slovensku), napr. u Springeru, pričom na základe výsledku tejto analýzy vydavateľ navrhne cenu za čítanie zdrojov v databáze v kombinácii s cenou za konkrétny objem článkov, ktoré slovenskí vedci budú v danom zmluvnom období u vydavateľa v režime otvoreného prístupu publikovať. Pre lepší, hospodárnejší výsledok, je možné o cene následne rokovať, pričom predmetom rokovania nie je len cena, ale aj počet publikovaných článkov v budúcnosti, a teda čo najvýhodnejší pomer publikovania a ceny. V rámci rokovania sa zohľadňuje publikačný potenciál do budúcnosti (ktorý nie je možné opísať v rámci opisu predmetu zákazky vo verejnej súťaži), tzn. o koľko môžu vedci publikovať viac a pod. Cena zohľadňuje publikačnú produkciu slovenských vedcov u daného vydavateľa, ktorú treba s vydavateľom vyrokovať – realizovať VO rokovaním. Tento typ kontraktu nie je možné uzatvoriť so sprostredkovateľskou firmou, iba priamo s vydavateľom, ktorý má svoje vedecké publikácie sprístupnené v svojej databáze.

Databáza IEEE

Vydavateľstvo IEEE je vydavateľstvo vedeckej literatúry špecializované len na technické disciplíny, pričom publikuje celkovo 484⁴ technicky zameraných časopiseckých titulov.

CVTI ST spravilo vlastnú analýzu/prieskum prostredníctvom nezávislého informačného zdroja – databázy Web of Science,⁵ ktorá poskytuje systematický a objektívny prostriedok na kritické hodnotenie a analýzu popredných svetových vedeckých časopisov. Spoločnosť Clarivate Analytics pre výber časopisu do databázy Web of Science používa selekčný proces, ktorý vykonávajú odborní interní redaktori, ktorí nie sú pridružení k žiadnemu vydavateľstvu. Pri výbere časopisov redakčná rada Web of Science používa súbor 28 kritérií, ktoré filtrujú úroveň časopisov prichádzajúcich z jednotlivých vydavateľstiev s cieľom do databázy prijímať kvalitné časopisecké tituly. Každý časopis v databáze Web of Science je zaradený do tematických kategórií,⁶ ktoré umožňujú detailnejšie vyhľadávať časopisy v jednotlivých vedných odboroch.

Databáza Web of Science obsahuje 175 technicky zameraných časopisov vydavateľstva Elsevier, čo je približne 70% jeho publikačného objemu v technických disciplínach. Z hľadiska tematického zamerania

⁴ Zdroj: <https://ieeexplore.ieee.org/browse/periodicals/title>

⁵ Vydavateľom databázy Web of Science je spoločnosť Clarivate Analytics.

⁶ Zdroj: <https://incites.help.clarivate.com/Content/Research-Areas/wos-research-areas.htm>

tieto časopisy pokrývajú oblasti: vesmírne inžinierstvo (5), biomedicínske inžinierstvo (18), stavebné technológie (20), elektrické a elektronické inžinierstvo (33), environmentálne inžinierstvo (20), geologické inžinierstvo (7), priemyselné inžinierstvo (11), výrobné technológie (9), morské inžinierstvo (1), mechanické inžinierstvo (26), inžinierstvo - multidisciplinárne (21), oceánografické inžinierstvo (4).

Databáza Web of Science obsahuje 206 technických časopisov vydavateľstva IEEE, čo je približne 40% jeho publikačného objemu. Z hľadiska tematického zamerania tieto časopisy pokrývajú oblasti: akustika (2), automatizované a kontrolné systémy (10), komunikačné technológie (1), IT – umelá inteligencia (15), kybernetika (4), IT – hardware (17), IT – počítačové systémy (10), IT – interdisciplinárne (4), IT – softwarové inžinierstvo (11), počítačové vedy (5), technické vzdelávanie (1), energetika a palivá (2), vesmírne inžinierstvo (2), biomedicínske inžinierstvo (7), stavebné technológie (1), elektrické a elektronické inžinierstvo (42), priemyselné inžinierstvo (3), inžinierstvo – multidisciplinárne (1), udržateľné technológie (1), história technológií (1), fotografické technológie (5), nástrojárstvo (3), materiálová veda (2), inžinierstvo - interdisciplinárne (1), lekárska informatika (1), nanotechnológie (5), nukleárne technológie (1), optika (4), aplikovaná fyzika (8), kondenzované materiály (1), plazma (1), kvantové technológie (1), radiológia (1), diaľkové snímanie (1), robotika (5), štatistika (1), telekomunikácie (20), dopravné technológie (5).

Z dát v databáze Web of Science vyplýva, že oproti s technickým časopisom vydavateľstva Elsevier produkcia vydavateľstva IEEE pokrýva širšie spektrum technických špecializácií. Časopisy vydavateľstva IEEE majú v technických disciplínach väčšiu granularitu ako aj vyšší počet titulov. Príkladom sú časopisecké tituly z oblasti informačných technológií (ako napr. počítačové vedy, počítačové systémy, hardware, umelá inteligencia), automatizácie (automatizované systémy, robotika) ale aj úzko špecializované odbory ako sú nanotechnológie alebo optika, čo z vydavateľa IEEE robí prominentného vydavateľa v špecifických technických oblastiach. Tituly z produkcie vydavateľstva IEEE patria k najcitovanejším v patentoch, čo je jeden z dôvodov, vďaka ktorým je tento obsah nenahraditeľný pre výskumníkov a inovátorov v technických vedách. Cieľovou skupinou prístupu k obsahu vydavateľstva IEEE, ako aj publikovania v jeho open access časopisoch je akademická komunita pôsobiaca na Slovensku v týchto oblastiach. Členmi konzorcia sú vysoké školy, kde je možné získať akademický titul v technických disciplínach. Vzhľadom k zameraniu technických vysokoškolských odborov na Slovensku v kombinácii s ponukou časopisov IEEE, sa CVTI SR rozhodlo pre portfólio IEEE. Na základe analýzy doteraz publikovaných článkov v časopisoch IEEE CVTI SR v rámci aktuálne uzatvorenej rámcovej dohody (transformačnej zmluve) na obdobie rokov 2023-2026 majú slovenskí autori právo publikovať v otvorenom prístupe bez hradenia „article processing charges“ (ďalej ako „APC poplatok“) v limite 29 článkov na rok v hybridných a open access časopisoch IEEE počas trvania zmluvného obdobia.

Na transformačnej dohode medzi IEEE a slovenským konzorciom CVTI SR sa podieľa 6 vysokých škôl, čo znamená, že korešpondujúci autori zo zúčastnených inštitúcií môžu publikovať svoje články s otvoreným prístupom a bez APC poplatkov v open access časopisoch vydavateľa IEEE.

Dodávateľ	EBSCO		
Databáza	IEEE		
obdobie prístupov	Cena bez dph v USD	Cena s dph v USD	Stav
2023	487870,00	585444,00	objednaná
2024	503575,00	604290,00	neobjednaná
2025	519060,00	622872,00	neobjednaná
2026	534635,00	641562,00	neobjednaná
Spolu	2045140,00	2454168,00	

Databáza WOS

Web of Science (v minulosti známy aj ako Web of Knowledge) je platforma s plateným prístupom, ktorá poskytuje prístup k viacerým databázam poskytujúcim referenčné a citačné údaje z akademických časopisov, konferenčných zborníkov a iných dokumentov z rôznych vedných odborov.

CVTI SR v súčasnosti poskytuje prístup k nasledujúcim službám z portfólia Web of Science:

- Web of Science Core Collection

Bibliografická a citačná databáza, ktorá slúži ako primárny zdroj pre vyhľadávanie renomovaných vedeckých informácií a hodnotenie vedeckej publikačnej činnosti.

Web of Science obsahuje 8 hlavných citačných indexov:

- ✓ Science Citation Index Expanded (SCIE): od 1985 po súčasnosť,
- ✓ Social Sciences Citation Index (SSCI): od 1985 po súčasnosť,
- ✓ Arts and Humanities Citation Index (A&HCI): od 1985 po súčasnosť,
- ✓ Emerging Sources Citation Index (ESCI): od 2015 po súčasnosť,
- ✓ Conference Proceedings Citation Index (CPCI), ktorý obsahuje dva subindexy:
  - Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S): od 1990 po súčasnosť,
  - Conference Proceedings Citation Index- Social Sciences&Humanities (CPCI-SSH): od 1990 po súčasnosť.
- ✓ Book Citation Index ([BkCI](#))
- ✓ Current Chemical Reactions (CCR-Expanded): od 1985 po súčasnosť,
- ✓ Index Chemicus (IC): od 1993 po súčasnosť.

Indexy Web of Science Core Collection obsahujú časopisecké tituly, knihy a konferenčné zborníky. Pokrýva 251 predmetových kategórií, od prírodných, technických, lekárskech vied až po umenie a humanitné vedy. Vyhľadávanie v jednotlivých indexoch zadefinujete na hlavnej stránke Web of Science™ Core Collection, v dolnej časti pod linkou "More settings":

Emerging Sources Citation Index, najnovší z indexov (vznik 2015), vytvára akýsi predstupeň k neskoršej indexácii titulu v ďalších WoS indexoch, ktoré majú pre indexáciu rigoróznejšie kritériá. Jeho cieľom je identifikovať novo vznikajúce vedecké časopisy alebo disciplíny.

Conference Proceedings Citation Index poskytuje prístup k bibliografickým informáciám a autorským abstraktom príspevkov, ktoré boli prednesené na prestížnych medzinárodných konferenciách, sympóziách, seminároch, kolokviách a workshopoch venovaných najrôznejším vedným oblastiam od antropológie až po zoológiu.

Web of Science Core Collection dnes predstavuje benchmark na hodnotenie vedy na celom svete, slúži na hodnotenie a porovnávanie výsledkov vedeckej publikačnej činnosti na základe transparentných a globálne akceptovaných kritérií. Web of Science Core Collection obsahuje nezávislé tituly, spoločnosť Clarivate Analytics sama nie je vydavateľom.

- Web of Science Citation Collection

Súbor špecializovaných a regionálnych databáz, ktorá slúži ako primárny zdroj pre vyhľadávanie špecializovaných vedeckých informácií a dát. Obsahuje štyri kolekcie individuálnych databáz:

Specialist Collection

- ✓ MEDLINE: bibliografická databáza americkej National Library of Medicine (NLM), ktorá zahŕňa časopisy, noviny a newslety z oblasti biomedicíny, prírodných vied, zdravotníctva, klinickej medicíny a biologických vied. [VIAC](#)
- ✓ [Biosis Citation Index](#): pokrýva tradičné biologické odbory ako je botanika, zoológia a mikrobiológia, ako aj multidisciplinárne odbory ako je biochémia, biomedicína, biotechnológie alebo ekológia. Sleduje obsahy vedeckých časopisov, zborníkov z konferencií, kníh a patentov. BCI využíva MeSH klasifikáciu.
- ✓ Zoological Records: renomovaná svetová databáza živočíšnej biológie. Používatelia môžu určiť taxonómiu zvierat v literatúre, sledovať zmeny v klasifikácii a držať krok s novými a ohrozenými druhmi.

Regional Collection

- ✓ Russian Science Citation Index: citačná bibliografická databáza ruských vedeckých publikácií. [VIAC](#)
- ✓ KCI Korean Journal Database: poskytuje komplexný prehľad najrenomovanejšieho vedeckého obsahu autorov z južnej Kórei. [VIAC](#)
- ✓ SciELO Citation Index: databáza Scientific Electronic Library Online pokrýva vedecký obsah autorov z Latinskej Ameriky, Španielska, Portugalska, Karibiku a južnej Afriky. Previazanosť s Web of Science umožňuje pozeráť na vedecké publikácie z pohľadu globálnej vedy.

Data Collection.

- ✓ Data Citation Index: poskytuje integrovaný prístup k repozitárom vedeckých informácií a dát z celého sveta. Zahŕňa deskriptívne záznamy dátových objektov prepojené s informáciami z Web of Science.

Patent Collection

- ✓ Derwent Innovations Index (DII): poskytuje patentovú literatúru od viac ako 40 patentových organizácií a inštitúcií. Kombinuje patentové záznamy z *Derwent World Patents Index*® s citačnými informáciami z *Patents Citation Index*®.
- Web of Science – Current Contents Connect (CCC)
  - ✓ Bibliografická databáza, ktorá je integrálnou súčasťou platformy Web of Science. Poskytuje kompletné bibliografické údaje z viac ako 10.000 renomovaných celosvetových vedeckých časopisov a kníh. Vedecké informačné zdroje je možné prehľadávať podľa zamerania.
  - ✓ Obsahuje 7 edícií:
    - Life Sciences, 1998 – súčasnosť
    - Clinical Medicine, 1998 – súčasnosť
    - Agriculture, Biology and Environmental Sciences, 1998 – súčasnosť
    - Physical, Chemical and Earth Sciences, 1998 – súčasnosť
    - Engineering, Computing and Technology, 1998 – súčasnosť
    - Social and Behavioural Sciences, 1998 – súčasnosť
    - Arts and Humanities, 1998 – súčasnosť.
- Web of Science – Journal and Highly Cited Data (JHCD)

- ✓ Obsahujú dve citačné databázy: [Essential Science Indicators \(ESI\)](#) a [Journal Citation Reports \(JCR\)](#). Spolu tvoria komplexný a transparentný nástroj na hodnotenie vedeckých publikačných výstupov.
- ✓ [Essential Science Indicators \(ESI\)](#)
- ✓ Nástroj na analýzu jednotlivých elementov v databáze Web of Science Core Collection: vedcov, inštitúcií, krajín i vedeckých publikácií. ESI poskytuje prehľad o svetových trendoch vo vede, popredných vedcoch a najcitovanejších prácach. Sleduje viac ako 11.000 periodík z celého sveta zaradených do 22 tematických disciplín. Dátová analýza pokrýva posledných 10 rokov a citačné metriky sa aktualizujú každé dva mesiace. Zdrojom dát pre ESI sú dva indexy – Science Citation Index-Expanded (SCIE) a Social Sciences Citation Index (SSCI) z databázy [Web of Science Core Collection](#)

Dodávateľ	SUWECO CZ		
Databáza	Web of Science		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	1 505 890,00 €	1 807 068,00 €	objednaná
2024	1 581 745,00 €	1 898 094,00 €	neobjednaná
2025	1 661 443,00 €	1 993 731,60 €	neobjednaná
2026	1 745 188,00 €	2 094 225,60 €	neobjednaná
Spolu	6 494 266,00 €	7 793 119,20 €	neobjednaná

Databáza Springer Nature

Springer Nature je najväčším vydavateľom akademických kníh a najvplyvnejších svetových vedeckých časopisov a priekopníkom v oblasti otvoreného výskumu. Umožňuje prístup k online obsahu – plným textom článkov a kapitol z portfólia časopisov, e-kníh a referenčných príručiek. Springer ponúka vysoko citované časopisy z 11 rôznorodých oblastí. Knihy a časopisy sú ľahko dostupné cez SpringerLink, platformu, ktorá poskytuje prístup k miliónom zdrojov. Platforma obsahuje taktiež Biomed Central a SpringerOpen.

BioMedCentral.com obsahuje viac ako 290 renomovaných časopisov z oblasti biológie, klinickej medicíny a zdravotníctva.

SpringerOpen je databáza titulov publikovaných formou OA vydavateľstvom Springer. Zahŕňa OA časopisy a knihy zo všetkých oblastí vedy a výskumu.

Typy dokumentov:

Časopisy

Databáza Springer Nature obsahuje viac ako 100 časopisov vydavateľa Springer Nature, a to v troch kolekciami: Nature Branded Titles (viac ako 42 titulov), Nature Academic Titles (viac ako 35 titulov) a Palgrave Macmillan Titles (viac ako 42 titulov) .

Knihy

Databáza Springer Nature ponúka obsahlu kolekciu e-kníh vydavateľa Springer .Kolekcia zahŕňa oblasti vedeckých a technických disciplín a medicínu (STM) a humanitné a spoločenské vedy (HSS).

Knihy pokrývajú nasledovné vedecké oblasti:

biomedicínske a biologické vedy

chémia a veda o materiáloch

počítačová veda

ekológia

strojárstvo

medicína

Video súbory

Springer Nature Video je zbierka kvalitných vzdelávacích, recenzovaných videí, ktoré vytvorili poprední akademici a odborníci z praxe. Tituly prevedú divákov rôznymi ukážkami, prípadovými štúdiami a prednáškami, ktoré podnecujú diskusiu a poskytujú jedinečnú príležitosť vidieť odborníkov pri práci.

V súčasnosti sa na SpringerLink nachádza viac ako 150 videí a 1 300 videoklipov. Obsahujú interaktívne nástroje a odkazy na súvisiace texty, vďaka ktorým je ich obsah prístupný a schopný podporiť rôznorodé potreby a záujmy. Ponúka videá v kolekciami: Coding and web development, Medicine and Life Sciences, Humanities and Social Sciences a Science and Technology.

Springer Nature a Centrum vedecko-technických informácií SR uzavreli na obdobie rokov 2023-2026 transformačnú zmluvu, ktorá umožní vedcom z verejných vysokých škôl a Slovenskej akadémie vied publikovanie v režime otvoreného prístupu v časopisoch vydavateľstva Springer Nature.

Na transformačnej dohode medzi Springer Nature a slovenským konzorciom CVTI SR sa podieľa 20 inštitúcií, čo znamená, že korešpondujúci autori zo zúčastnených inštitúcií môžu publikovať svoje články s otvoreným prístupom a bez APC poplatkov v open access časopisoch vydavateľa Springer Nature.

V prípade prijatia publikácie na uverejnenie majú slovenskí autori právo publikovať v otvorenom prístupe bez hradenia APC v celkovom objeme 1172 publikácií počas celého zmluvného obdobia.

Vydavateľstvo *SpringerNature* patrí medzi tzv. multidisciplinárnych vydavateľov. CVTI SR sa v bibliometrickej analýze zameralo na 3 najväčších medzinárodných vydavateľov, ktorí podľa posledného STM Report(2018) pokrývajú široké portfólio vedeckých informačných zdrojov:

Podľa pravidelnej správy STM Report k prvým trom vydavateľským domom s veľkým výberom vedeckých časopisov patria vydavatelia: **SpringerNature**, **Elsevier** a **Taylor&Francis**, pričom vydavateľstvo SpringerNature je vydavateľom s najširším portfóliom časopiseckých titulov.

Vydavateľ	Zameranie	Celkový počet vedeckých časopisov
SpringerNature	multidisciplinárny	3062
Elsevier	multidisciplinárny	2987
Taylor&Francis	multidisciplinárny	3000

Zdroj: STM Report, 2018.

Z pohľadu hodnotenia vedy a výskumu, vykonaného MŠVVaŠ v roku 2022 (tzv. VER 2022), vyplýva, že excelentná veda sa v lekárskejších disciplínach na Slovensku koncentruje najmä v oblastiach spojených s lekárskou biológiou(2). V segmente medicíny vydavateľstvo *SpringerNature* poskytuje lekárom, medicínom a zdravotníckym pracovníkom najnovšie poznatky potrebné k liečbe a starostlivosti o pacientov. Unikátne sú zastúpené vedecké oblasti ako je bunková biológia, biomedicína, psychiatria, genetika, hematológia, imunológia. Výnimočné zastúpenie v portfóliu tohto vydavateľa má tiež farmácia.

SpringerNature je popredný poskytovateľ informácií o liekoch, ktorý ponúka autoritatívne prehľady komplexných klinických a odborných údajov.

Z bibliometrickej databázy *InCites* verejný obstarávateľ získal dáta o vedeckých disciplínach, ktoré vedecké časopisy vyššie uvedených vydavateľov pokrývajú (Príloha 1). Z analyzovaných dát vyplýva, že z požadovaných vedeckých disciplín u vydavateľov Elsevier a Taylor&Francis nie sú vôbec zastúpené disciplíny so zameraním na tzv. "bunkovú medicínu" ako je bunková biológia, imunológia, genetika, hematológia apod. V portfóliu vydavateľa SpringerNature sú publikácie s týmto zameraním zastúpené vo výše polovici jeho TOP 10 disciplín.

Inovativnosť vydavateľstva SpringerNature podčiarkuje skutočnosť, že s rozvojom informačných technológií sa zameriava na tzv. nové formáty informačných zdrojov. Podľa správy STM Report (2018) vydavateľstvo SpringerNature z tejto oblasti unikátne ponúka:

- Publikovanie a vizualizácia dát: vydavateľstvo ponúka prostredníctvom nástroja Figshare možnosť uloženia a vizualizácie výše 1000 rôznych dátových formátov a týmto spôsobom znižuje bariéry autorov pre publikovanie suplementárnych vedeckých dát.
- Videozdroje: v katalógu SpringerNature je jedinečná kolekcia videotitulov z oblasti medicíny a prírodných vied, ktoré slúžia ako pedagogické a vzdelávacie zdroje pre lekárske a zdravotníckych pracovníkov, ako aj akademickú obec.

Otvorený prístup

Publikovanie v kvalitnom vedeckom časopise je vizitkou práce vedca a je kľúčové pre viditeľnosť jeho vedeckej práce. Kvalita a prestíž časopisu sú hlavnými kritériami pre výskumníkov pri odosielaní rukopisov. Kvalitné vedecké časopisy sú indexované v bibliometrických databázach ako je napr. Web of Science, ktoré tak do istej miery nastavujú rebríček kvality vedeckého obsahu.⁷ Bibliometrické databázy prostredníctvom rôznych indikátorov poskytujú štatistický obraz o publikačných výstupoch jednotlivých vydavateľov.

Publikovanie v režime otvoreného prístupu je jedným z najefektívnejších spôsobov, ako zlepšiť účinnosť a produktivitu vedy a výskumu. Otvorený prístup sprístupňuje bezplatne výsledky výskumu financovaného z verejných zdrojov, čím urýchľuje cestu od základného výskumu k inováciám.

SpringerNature vydáva v medzinárodnom meradle najširšiu ponuku open access časopisov. V súčasnej dobe vydavateľstvo SpringerNature vydáva výše 2000 časopiseckých titulov v režime otvoreného prístupu a výše 500 open access kníh, ktoré sú združené v programe *SpringerOpen*.

Publikovanie v režime otvoreného prístupu je vydavateľskou prioritou spoločnosti SpringerNature. Od roku 2015 má podiel otvorených publikácií u SpringerNature konštantne rastúci charakter (Príloha 1), do roku 2021 jeho open access obsah vzrástol o 40%. Ako jediný vydavateľ mala spoločnosť SpringerNature v roku 2021 vydaných 1 milión článkov v režime otvoreného prístupu a dnes ponúka výše 2000 open access časopisov. V roku 2008 spoločnosť SpringerNature sa zlúčila s vydavateľom *BioMed* – vydavateľom časopisov z oblasti biologickej medicíny výlučne v režime open access. SpringerNature sa vo svojej ponuke otvoreného prístupu sústreďuje okrem publikácií tiež na otvorené vedecké dáta a otvorené vedecké metodológie, pričom poskytuje autorom širokú škálu dátových služieb vrátane spracovania, archivovania a publikovania dát.

---

⁷ Indexácia vedeckého časopisu v databázach Web of Science a Scopus je jedným z kritérií pri evidencii slovenských vedeckých publikácií v centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti, ktorá tvorí podklady pre výpočet štátnej dotácie verejným vysokým školám v SR. (Vyhláška č. 397/2020)

Autori zo slovenských výskumných inštitúcií uverejnili v roku 2021 v časopisoch vydávaných spoločnosťou SpringerNature 776 publikácií, z toho 354 (takmer 50%) v režime otvoreného prístupu (údaje: Web of Science, Clarivate Analytics, 2023).

Veľké portfólio open access titulov a vysoký podiel publikácií slovenských autorov u SpringerNature ukazuje veľký potenciál pre publikovanie výstupov slovenského výskumu otvorene, čo slovenským vedcom umožní zvýšiť dopad svojho výskumu.

Dodávateľ	Springer Nature B.V		
Databáza	SpringerNature		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	1 182 720,00 €	1 419 264,00 €	objednaná
2024	1 378 820,00 €	1 654 584,00 €	objednaná
2025	1 437 540,00 €	1 725 048,00 €	neobjednaná
2026	1 501 592,00 €	1 801 910,40 €	neobjednaná
Spolu	5 500 672,00 €	6 600 806,40 €	neobjednaná

Databáza Wiley

Rozsiahla multidisciplinárna plnotextová databáza vydavateľstva Wiley-Blackwell. Pokrýva online zdroje z oblastí prírodných vied, medicíny, technických vied, spoločenských a humanitných vied. Ponúka integrovaný prístup do viac ako 8 miliónov článkov z viac ako viac ako 1200 vedeckých a odborných časopisov vydavateľstva Wiley-Blackwell, do 16 000 online kníh a do stoviek laboratórnych protokolov a databáz. Retrospektíva prístupu je od roku 1997. Prístup na úroveň úplných textov sa vzťahuje na predplatenú kolekciu časopisov.

Zameranie databázy:

- Architektúra
- Urbanizmus
- Astronómia
- Biológia
- Biotechnológie
- Biochémia
- Doprava
- Drevárstvo
- Lesníctvo
- Ekonómia
- Obchod
- Elektronika
- Elektrotechnika

- Energetika
- Fyzika
- Geografia
- Geológia

- Humanitné vedy
- Hydrológia
- Chémia

Chemické inžinierstvo
 Informačná veda
 Matematika
 Materiály
 Medicína
 Počítače & software
 Poľnohospodárstvo & potravinárstvo
 Spoločenské vedy
 Stavebníctvo
 Strojárstvo
 Telekomunikácie
 Životné prostredie
 Vzdelávanie

SUWECO CZ			
Databáza	Wiley Online Library		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	471 486,00 €	565 783,20 €	objednaná
2024	518 634,60 €	622 361,52 €	neobjednaná
2025	570 498,06 €	684 597,67 €	neobjednaná
2026	627 547,87 €	753 057,44 €	neobjednaná
Spolu	2 188 166,53 €	2 625 799,83 €	neobjednaná

Databáza Knovel

Databáza Knovel je elektronická kolekcia, ktorá spája príručky a databázy z techniky a prírodných vied, taktiež zamerané aj na manažment a mäkké zručnosti pre inžinierov, s nástrojmi na vyhľadávanie materiálov a zlúčenín podľa ich fyzikálno-chemických vlastností, interaktívnymi tabuľkami, grafmi a rovnicami. Kolekcia obsahuje vyše 8 000 referenčných prác, príručiek, zborníkov z konferencií a databáz ťažiskových pre techniku, prírodné a aplikované vedy od viac ako 40-tich medzinárodných vydavateľstiev a odborných spoločností z celého sveta. Obsahuje odkazy na zdroje technických údajov od viac ako 120 odborných spoločností a vydavateľstiev vrátane AIChE/CCPS, NACE a ďalších a minimálne 65 mil. dátových zdrojov vrátane údajov o materiálových a chemických vlastnostiach.

Kolekcia je priebežne aktualizovaná a dopĺňaná o nové tituly. Faktografické údaje z niektorých vybraných titulov sú spracované na analytickej úrovni a prispôbené na použitie so softvérovými nástrojmi vyhľadávacieho prostredia, ktoré umožňujú:

- vyhľadávať a pracovať so všetkými týmito zdrojmi súčasne ako s jedným informačným zdrojom,
- prezerat' texty alebo vyhľadávať textové a číselné informácie pomocou základných aj pokročilých vyhľadávacích nástrojov, vyhľadávať [materiály](#) a [zlúčeniny](#) podľa ich fyzikálno-chemických vlastností,
- efektívne vyhľadávať a pracovať s číselnými údajmi pomocou interaktívnych tabuliek, grafov a [rovníc](#),
- využívať prehliadač fázových diagramov, prehliadač obrázkov, konvertor fyzikálnych, matematických a chemických jednotiek, tabuľky vo formáte MS Excel, periodickú tabuľku prvkov.

Podstatou Knovel Library sú interaktívne a analytické nástroje:

- [tabuľky](#) a [grafy](#), ako sú [Knovel Critical Tables](#),
- [rovnice](#), a nástroj na [vytváranie vlastných rovníc](#),
- [databázy](#), ako je Yaws' Handbook of Physical Properties for Hydrocarbons and Chemicals,
- [vyhľadávač materiálov](#) podľa ich fyzikálno-chemických vlastností,
- vyhľadávač čistých zlúčenín [Knovel Data Analytics](#), postavený na [NIST Standard Reference Database](#),
- [Knovel Unit Converter](#), ktorý je po ruke aj v príručkách,
- [Knovel Steam Calculators](#) na výpočet termodynamických vlastností pary a vody podľa IAPWS IF-97.

Tematické zameranie:

- bezpečnosť, hygiena
- biochémia, biológia a biotechnológia
- elektrotechnika a energetika
- [dátová veda](#)
- [geovedy](#)
- [chémia a chemické inžinierstvo](#)
- keramika a keramické inžinierstvo
- kovy, hutníctvo a metalurgia
- kozmické, letecké a radarové technológie
- lepidlá, nátery, tesniace hmoty a farby
- liečivá, kozmetika a toaletné potreby
- [mechanika a strojný inžinierstvo](#)
- inštalácie
- plasty a guma
- [materiálové inžinierstvo](#)
- polovodiče a elektronika
- potravinárstvo a potravinárske technológie
- ropný a plynárenský priemysel
- [stavebníctvo a stavebné materiály](#)
- textilie
- vedy o zemi
- [všeobecné strojárstvo](#)
- všeobecné technické príručky
- životné prostredie, environmentálne

Dodávateľ	Albertina icome		
Databáza	Knovel academia		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	246 250,00 €	295 500,00 €	objednaná
2024	252 400,00 €	302 880,00 €	neobjednaná
2025	258 700,00 €	310 440,00 €	neobjednaná
2026	265 167,00 €	318 200,40 €	neobjednaná
Spolu	1 022 517,00 €	1 227 020,40 €	neobjednaná

Databáza ProQuest Central Package

Databáza ProQuest Central Package je multidisciplinárny (minimálne 160 vedných odborov) agregovaný informačný zdroj, ktorý zhromažďuje rôznorodé typy dokumentov z celého sveta. Poskytuje prístup k databázam zo všetkých oblastí vrátane ekonomických vied, zdravotníctva a medicíny, spoločenských vied, umenia a humanitných vied, vzdelávania, prírodných vied a techniky, náboženstva, filozofie, jazykovedy a literatúry. Obsahuje úplné texty z vyše 10 800 titulov vedeckých časopisov, 2 800 hospodárskych a odborných časopisov, vyše 2 000 titulov novín (vrátane The Wall Street Journal, Financial Times, Le Monde a Guardian), 500 zdrojov aktuálneho spravodajstva, 1 100 magazínov a periodík všeobecne záujmu.

Taktiež zahŕňa vyše 4 milióny záznamov kvalifikačných prác (dizertačných aj diplomových), viac ako 150 tisíc prípadových štúdií, trhové a ekonomické správy, pre-printové verzie pracovných protokolov, video záznamy, 10 tematických kolekcii elektronických kníh, aktualizované profily 9 100 priemyselných odvetví (Snapshots).

Obsah balíčka:

- ProQuest Central
- [Academic Complete E-books](#) (knihy sú dostupné aj na platforme ProQuest Ebook Central)
- [ProQuest Dissertations & Theses Abstract & Index](#)
- [MEDLINE](#)
- univerzálny vyhľadávač [SUMMON](#)
- citačný manažér RefWorks Lite
- 5-minútové náhľady do vyše 1,3 milióna kníh na platforme Ebook Central

Dodávateľ	Nie je ukončené VO, nevieme určiť dodávateľa, sumy sú stanovené len ako predpokladané výdavky v zmysle realizovanej PHZ		
Databáza	ProQuest Central Package		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	380 840,13 €	457 008,16 €	neobjednaná
2024	418 924,14 €	502 708,97 €	neobjednaná
2025	460 816,56 €	552 979,87 €	neobjednaná
2026	506 898,22 €	608 277,86 €	neobjednaná
Spolu	1 767 479,05 €	2 120 974,86 €	Neobjednaná

Databáza Science Direct

ScienceDirect je plnotextová multidisciplinárna vedecká databáza od spoločnosti Elsevier. Obsahuje články z recenzovaných časopisov, konferenčné zborníky a elektronické knihy z medicíny, techniky, prírodných vied, ekonomiky i spoločenských vied. K dispozícii je viac ako 16 miliónov článkov / kapitol, pričom v rámci kolekcie časopisov sprístupňuje minimálne 2 500 titulov vydavateľstva Elsevier. Databáza ScienceDirect ponúka sofistikované vyhľadávacie nástroje a integrované externé zdroje, ktoré používateľom umožnia maximalizovať efektívnosť procesu získavania poznatkov. Prostredníctvom vyhľadávania obrázkov umožňuje priamo prehľadávať grafy, tabuľky, videá a fotky a ponúka tiež import do referenčného manažéra Mendeley. Databáza ScienceDirect je priamo prepojená s databázou Scopus.

Tematické zameranie:

- Biochémia, genetika a molekulárna biochémia
- Ekológia, ekonometria a financie
- Energia
- Farmakológia, toxikológia a farmaceutické vedy
- Fyzika a astronómia
- Chémia
- Chemické inžinierstvo
- Imunológia a mikrobiológia
- Medicína a stomatológia
- Obchod, manažment a účtovníctvo
- Ošetrovateľstvo a starostlivosť o zdravie
- Počítačová veda
- Poľnohospodárske a biologické vedy
- Psychológia
- Spoločenské vedy
- Veda o materiáloch

- Inžinierstvo/strojárstvo
- Matematika

- Vedy o Zemi a o planétach
- Vedy o životnom prostredí
- Veterinárna veda a veterinárna medicína

Na transformačnej dohode medzi Elsevier a slovenským konzorciom CVTI SR sa podieľa 15 inštitúcií, čo znamená, že korešpondujúci autori zo zúčastnených inštitúcií môžu publikovať svoje články s otvoreným prístupom a bez APC poplatkov v open access časopisoch vydavateľa Elsevier (Fully Gold open access 50 článkov a Hybrid open access 50 článkov).

V prípade prijatia publikácie na uverejnenie majú slovenskí autori právo publikovať v otvorenom prístupe bez hradenia APC v celkovom objeme 100 publikácií počas jedného roka.

Dodávateľ	Elsevier (stále prebieha proces VO - priame rokovacie konanie)		
Databáza	Science Direct		
obdobie prístupov	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	1244549,28	1 493 459,14 €	neobjednaná
2024	1296080,32	1 555 296,38 €	neobjednaná
2025	1350187,96	1 620 225,55 €	neobjednaná
2026	1407000,97	1 688 401,16 €	neobjednaná
Spolu	5 297 818,53 €	6 357 382,24 €	neobjednaná

Databáza Scopus

Databáza Scopus je multidisciplinárna bibliografická a scientometrická databáza, ktorá patrí medzi najväčšie na svete. Poskytuje mimoriadne široký pohľad na publikované vedecké práce a tým aj na vedu a výskum v celosvetovom meradle. Okrem časopiseckých článkov a kníh, databáza umožňuje vyhľadávanie v konferenčných príspevkoch, trhových správach, encyklopédiách, slovníkoch a patentoch. Databáza Scopus je priamo prepojená s databázou ScienceDirect.

Tematické zameranie:

- prírodné vedy
- technické vedy
- spoločenské vedy
- humanitné vedy a umenie
- medicína

Scopus ako scientometrická databáza ponúka analytické nástroje na sledovanie vývoja citovanosti (jednotlivca, inštitúcie, časopisu) a slúži tak na hodnotenie kvality publikovaných prác, vedeckých tímov a inštitúcií prostredníctvom scientometrických ukazovateľov. Tieto nástroje tiež zvyšujú informovanosť vedcov o najnovších poznatkoch prostredníctvom publikovaných prác, sledovanie aktuálnych trendov výskumu v jednotlivých vedných odboroch. K dispozícii sú citačné metriky na sledovanie počtu citácií časopisov (CiteScore, SJR a SNIP) a citačná metrika na sledovanie počtu citácií autora (H-index).

Databáza Scopus ďalej ponúka nasledujúce nástroje a funkcie na vyhľadávanie a spracovanie výsledkov vyhľadávania:

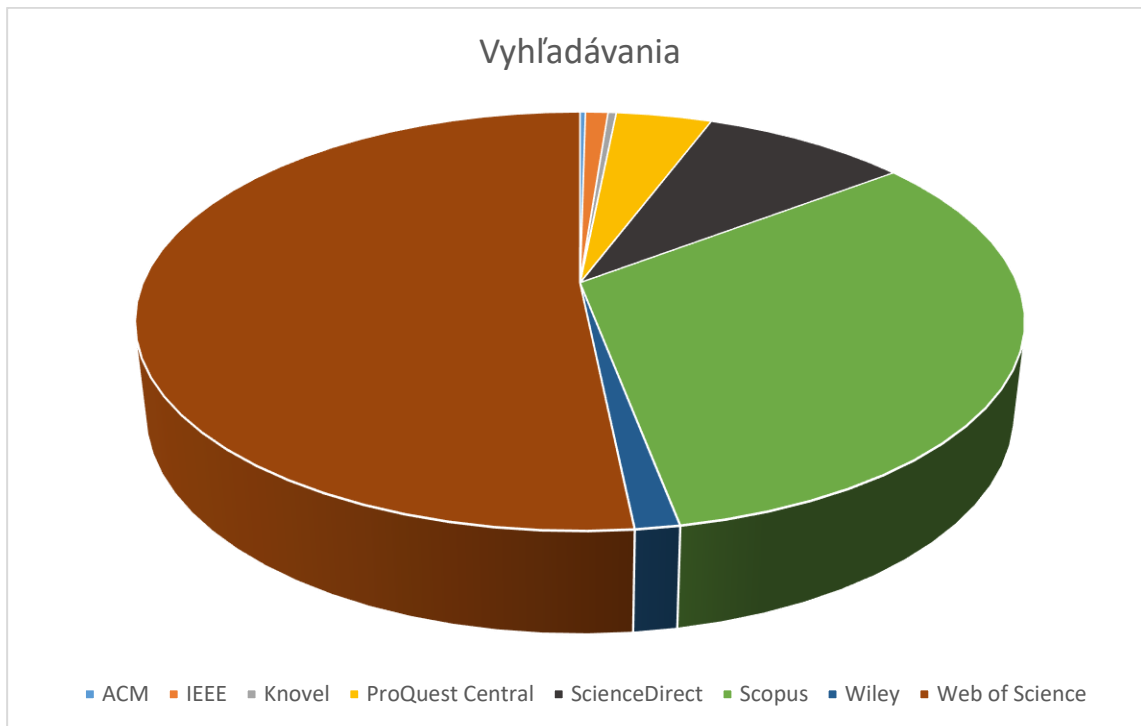
- export dát do referenčných manažérov Mendeley, RefWorks a EndNote,
- notifikácie a alerty prostredníctvom e-mailov, RSS,
- identifikátor autorov – nástroj, ktorý prostredníctvom publikovaných prác poskytuje obraz autorovho výskumu, vrátane H-indexu,
- identifikátor inštitúcií: nástroj umožňujúci identifikáciu organizácií a výstupov ich výskumu,
- integrácia s ORCID (identifikácia autorov),

Ako scientometrická databáza, databáza Scopus ponúka nasledujúce analytické nástroje a funkcie:

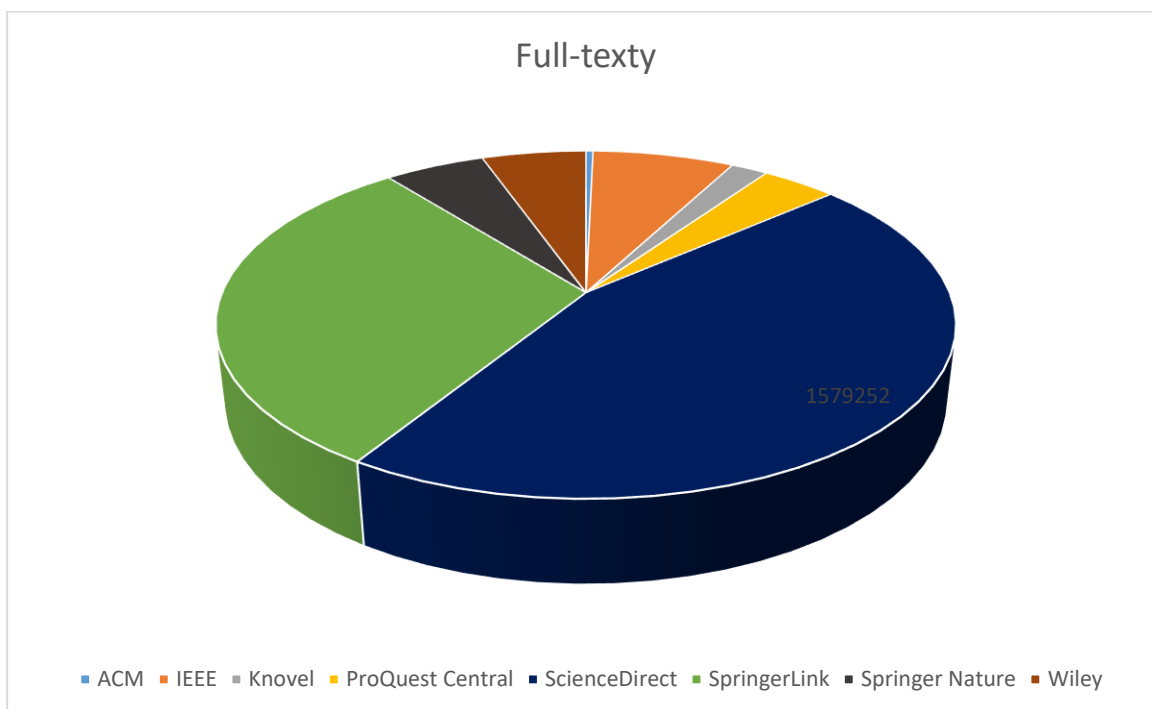
- Journal Analyzer – nástroj, ktorý poskytuje prehľad o časopisoch a ich výkonnosti (publikačnej aj citačnej) prostredníctvom viacerých metrík vrátane CiteScore, SNIP and SJR,
- Author Evaluator – analýza publikačných výstupov autora a vplyv výskumu prostredníctvom H-indexu autora,
- Analyze Results – posudzovanie trendov vo výsledkoch vyhľadávania,
- View Citation Overview – nástroj, ktorý ukáže prehľad citácií určitého/konkrétneho článku za jednotlivé roky.

Dodávateľ	Elsevier (stále prebieha proces VO - priame rokovacie konanie)		
Databáza	Scopus		
obdobie prístupu	Cena bez dph	Cena s dph	Stav
2023	689 944,58 €	827 933,50 €	neobjednaná
2024	724 441,81 €	869 330,17 €	neobjednaná
2025	760 663,91 €	912 796,69 €	neobjednaná
2026	798 697,10 €	958 436,52 €	neobjednaná
dodatočné služby (workshop a analytický report)	135 000,00 €	162 000,00 €	neobjednaná
Spolu	3 108 747,40 €	3 730 496,88 €	

- Analýza vyhľadávania 2021

- Analýza sťahovania full textov 2021

Poznámky: databázu ACM sme kvôli nízkej využívanosti od roku 2023 už nepredplatili.

Graf nižšie prezentuje rozdelenie výdavkov na APC podľa vydavateľstiev, ktoré získali od slovenských výskumných inštitúcií v roku 2021 najviac prostriedkov. Obrázok 6 ukazuje prvých desať vydavateľstiev s najvyšším súhrnným objemom APC poplatkov. Vydavateľstvá sú radené zostupne podľa výšky súhrnnej sumy APC. Výsledky ukazujú, že pri publikovaní otvoreným prístupom si pracovníci slovenských výskumných inštitúcií najčastejšie vyberajú časopisy vydavateľstva MDPI. Na ďalších miestach sa nachádza pestré spektrum vydavateľov, od známych tradičných vydavateľov ako Elsevier, Wiley, Springer Nature, Sage alebo Akadémie vied ČR až po vydavateľstvá otvoreného prístupu ako DeGruyter, Frontiers, Hindawi.

Obrázok 6 – Prvých 10 vydavateľstiev s najvyšším objemom APC poplatkov za rok 2021 (ostatné vydavateľstvá v tabuľke pod grafom).

Obchodné praktiky vydavateľstva MDPI vyvolávajú celosvetovo kontroverziu, pričom kritici naznačujú, že obetuje redakčnú a akademickú etiku v prospech rýchleho vydávania a finančných záujmov. Z tohto dôvodu sa CVTI SR pri uzatváraní transformatívnych zmlúv koncentrovalo na vydavateľské domy, ktoré v rebríčku objemu APC poplatkov zaujímajú druhé alebo ďalšie pozície.

Zdroj: Analýza APC poplatkov vynakladaných slovenskými výskumnými inštitúciami na publikovanie zlatou cestou otvoreného prístupu za rok 2021. Vydalo: CVTI SR, 2022.

Uzatvorenie tzv. transformatívnych zmlúv:

Transformatívne zmluvy s vydavateľmi vedeckých publikácií označujú špecifický typ zmluvy, kedy sa zohľadňuje okrem zabezpečenia prístupu k vedeckým časopisom a knihám vydavateľa (read) tiež možnosť publikovania slovenských vedcov u daného vydavateľa online v režime otvoreného prístupu (publish). Otvorený prístup označuje špecifický režim publikovania, kedy zverejnený článok je sprístupnený bezplatne pre čitateľa, no náklady na publikovanie u vydavateľa platí sám autor (publikačné poplatky sa pohybujú od 800€ do 6000€). Otvorený prístup v súčasnosti predstavuje základný kameň vedeckej stratégie Európskej únie, pretože zvyšuje viditeľnosť vedy globálne a prispieva k zvyšovaniu excelentnosti výskumu. Na slovenských vedcov je vyvíjaný konštantný tlak, aby výsledky slovenských vedeckých projektov publikovali v zahraničných časopisoch v režime otvoreného prístupu. Túto situáciu zohľadňuje „Akčný plán pre otvorenú vedu“ prijatý vládou SR dňa 9.6.2021, ktorého prioritou je prostredníctvom transformatívnych kontraktov s vydavateľmi podporiť slovenských vedcov pri publikovaní v režime otvoreného prístupu a zosúladiť tak slovenskú vedeckú politiku s európskymi štandardmi.

Centrum vedecko-technických informácií SR pri uzatváraní predplatného na nové obdobie vychádzalo zo strategických priorít Vlády SR a v konkrétnych prípadoch sme na ďalšie obdobie predplatného zvolili formu transformatívnej zmluvy. Pri voľbe, s ktorými vydavateľmi uzavrieť transformatívnu zmluvu, CVTI SR vychádzalo z „Analýzy APC poplatkov vynakladaných slovenskými výskumnými inštitúciami na publikovanie zlatou cestou otvoreného prístupu za rok 2021“ ako aj ďalších faktorov ako:

1/ Požiadavky na verejné obstarávanie: potenciálna zmluvná strana (vydavateľ) musí spĺňať všetky požiadavky Zákona č. 343/2015 o verejnom obstarávaní, predovšetkým §32 a §81 ZVO – verejný obstarávateľ realizuje VO formou priameho rokovacieho konania priamo s vydavateľom databázy ako výhradným vlastníkom práv k titulom uvedeným v databáze, pričom musí splniť všetky podmienky novej účasti v slovenskom verejnom obstarávaní ako je napríklad registrácia v registri partnerov verejného sektora a.i., a to vrátane vydavateľov zo zahraničia.

Treba zdôrazniť, že nie všetky zahraničné vydavateľské domy spĺňajú podmienky účasti v slovenskom verejnom obstarávaní. Následkom toho nie je ani možné s týmito partnermi uzavrieť transformatívnu zmluvu. Tento fakt významne ovplyvňuje výber možných zahraničných vydavateľov, s ktorými je reálne možné na Slovensku transformatívnu zmluvu uzatvoriť.

2/ Prestíž vydavateľstva: pri získavaní informácií vychádzali z bliometrických štúdií a rebríčkov, ktoré zostavuje International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers.

3/ Dôveryhodnosť vydavateľa: z informácií na stránke <https://retractionwatch.com>, ktorá pravidelne informuje a aktualizuje údaje o akademických podvodoch vo vydavateľskom priemysle.

V súčasnej situácii z vydavateľov prvej päťky (2) CVTI SR uzatvorilo transformatívnu zmluvu s vydavateľstvom Elsevier a SpringerNature. Nie je vylúčené uzatvorenie transformatívnych zmlúv s ďalšími dôveryhodnými a prestížnymi vydavateľmi vedeckých publikácií, ktorí spĺňajú všetky požiadavky podľa Zákona č. 343/2015 o VO.

STM Report 2018. International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers. Fifth Edition, Published October 2018

Sang-Jun, K., Kay Sook, P. Influence of the top 10 journal publishers listed in Journal Citation Reports based on six indicators. SciEd 2020; Vol. 7, No., pp. 142-148.

Analýza APC poplatkov vynakladaných slovenskými výskumnými inštitúciami na publikovanie zlatou cestou otvoreného prístupu za rok 2021. Vydalo: CVTI SR, 2022.

Nad rámec doteraz vyrokovaných databáz je vhodné zabezpečiť prístup aj do iných veľkých databáz. Prioritne ide o veľkú vedeckú databázu vydavateľstva Francis & Taylor, ktorá má v portfóliu podobný rozsah titulov ako Elsevier a Springer Nature. Existuje viacero menších databáz, o ktoré má záujem užší okruh vysokých škôl, prípadne dopyt po nich môže vyvstať v priebehu realizácie národného projektu. Pri režime spolufinancovania vysokými školami je vo verejnom záujme podporiť aj nákup týchto databáz. Inšpiráciou môže byť napr. Metodika pre výber elektronických informačných zdrojov v Českej republike.⁸

---

⁸ <https://www.czechelib.cz/default/files/download/id/536/metodika-pro-vyber-eiz-2023-2027-verze-1.pdf>

4 Alternatívy riešenia

Nulový scenár: Nerealizovanie národného projektu

V nulovom scenári by štát nezabezpečoval žiadne prístupy do elektronických informačných zdrojov. Vysoké školy, SAV a iné organizácie venujúce sa výskumu a vývoju by si museli tento prístup zabezpečovať zo svojich vlastných zdrojov a podľa vlastného vyhodnotenia. Uvedený scenár sa javí ako veľmi nevýhodný.

Negatíva nulového scenára výrazne prevyšujú nad pozitívami. Jedinou výhodou je potenciálne vyššia efektívnosť vďaka preneseniu zodpovednosti na samotné inštitúcie a to by mohlo viesť k prehodnoteniu potrieb. Na druhej strane by však hrozil dočasný výpadok prístupov, keďže školy nie sú pripravené na tento scenár a realizácia verejného obstarávania istý čas trvá. Vo všetkých strategických dokumentoch sa tiež píše, že tieto prístupy zabezpečuje rezort školstva prostredníctvom CVTI, ekosystém takejto konanie očakáva a nepripravuje sa na systém individuálnych nákupov. Problémom je tiež nedostatok zdrojov vysokých škôl, SAV a ďalších vedeckých inštitúcií, čo môže limitovať schopnosť obstaráť si prístupy do najdôležitejších databáz. Rizikom sú aj vyššie náklady na zabezpečenie prístupu v aktuálnom rozsahu pri individuálnom obstarávaní, keďže by bola nere realizovaná úspora z rozsahu pri centrálnom nákupe. V neposlednom rade, vydavateľstvá neumožňujú nakupovať prístupy „read and publish“ pri inom ako konzorciálnom nákupe. Napríklad spoločnosť Springer neumožňuje ísť do transformatívnej dohody jednotlivým inštitúciám, transformatívne zmluvy uzatvárajú iba na úrovni konzorcií. Zároveň, v prípade, ak je uzatvorenie takýchto zmlúv možné, je tento variant s centrálnym nákupom drahší.

Scenár centrálného obstarávania formou národného projektu

Scenár národného projektu predpokladá centrálné obstarávanie prístupov pre výskumné inštitúcie prostredníctvom CVTI. Obdobný postup existoval v minulosti pri projektoch NISPEZ I – IV.

Štúdiá uskutočniteľnosti považuje uvedený model za preferovaný. V prvom rade je v súlade so strategickými dokumentmi (napr. Akčný plán Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií 2030, Program Slovensko). Ponúka vysokú mieru continuity doterajšej praxe ako aj nové možnosti („read and publish“ – okrem prístupu na čítanie sprístupňujú aj publikovanie bezodplatne). Vydavatelia umožňujú uzatvárať v režime „read and publish“ iba konzorciálne kontrakty. Strategické dokumenty na národnej i európskej úrovni požadujú publikovanie v režime otvorenej vedy. Veľkou výhodou oproti základnému scenáru je aj šetrenie vlastných zdrojov vysokých škôl a SAV, existencia už rozbehnutých alebo uzatvorených verejných obstarávaní, ako aj včasné kontrahovanie Programu Slovensko.

Detailnejšie informácie ohľadom scenára centrálného obstarávania:

Vzhľadom na to, že sa jedná o elektronické informačné zdroje a databázy jedinečného vedeckého charakteru – produkcia vedeckých časopisov jednotlivých vydavateľstiev vedeckej literatúry nie je zameniteľná, pretože každý titul má jedinečný obsah – nie je možné konkrétny vedecký časopis nahradiť iným. Z tohto dôvodu nie je možný iný variant realizácie aktivity národného projektu – prístupy do databáz vie sprostredkovať len vlastník predmetnej databázy, resp. agent s oprávnením, zároveň každá databáza obsahuje iné jedinečné dáta. Nákup rôznych databáz je teda dôsledkom špecifik vedeckého publikovania a existujúcich obchodných modelov (v tomto prípade konkrétne „read and publish“ obchodný model).

Vo všeobecnosti nemožno nahradiť produkciu žiadneho vydavateľa vedeckej literatúry iným vydavateľom. Zabezpečenie prístupov do EIZ tvorí najmä obsah vedeckých časopisov (vedecké články). Vedecký článok je prvá správa o výskume a každý nový objav vedec vo vedeckom časopise publikuje len raz. Rovnaký objav opísaný v konkrétnom vedeckom časopise nie je možné nájsť u iného vydavateľa vedeckého obsahu.

Alternatívou k uzatváraniu rámcových dohôd je možnosť uzatvoriť nový typ kontraktu – tzv. read and publish agreement. Tento typ zmluvy zohľadňuje okrem zabezpečenia prístupu k vedeckému obsahu vydavateľa, ako sú knihy a časopisy (časť „read“), tiež možnosť publikovania slovenských vedcov u daného vydavateľa online v režime otvoreného prístupu (časť „publish“). Otvorený prístup označuje špecifický režim publikovania, kedy je zverejnený článok sprístupnený bezplatne pre čitateľa, no náklady na publikovanie u vydavateľa platí sám autor (publikačné poplatky sa pohybujú od 800 € do 8000 €). Otvorený prístup v súčasnosti predstavuje základný kameň vedeckej stratégie Európskej únie, pretože zvyšuje viditeľnosť vedy globálne a prispieva k zvyšovaniu excelentnosti výskumu. Publikovanie v režime otvoreného prístupu je podmienkou financovateľov výskumu ako aj získania európskych grantov z programov Horizon Europe. Túto situáciu zohľadňuje „Národná stratégia pre otvorenú vedu 2021-2028“ prijatá Vládou SR dňa 9.6.2021, ktorej prioritou je prostredníctvom „read and publish“ kontraktov s vydavateľmi podporiť slovenských vedcov pri publikovaní v režime otvoreného prístupu a zosúladiť tak slovenskú vedeckú politiku s európskymi štandardmi.

Pred uzatvorením „read and publish“ kontraktu vydavateľ robí analýzu, koľko u neho vydali vedci zo slovenských výskumných inštitúcií titulov, pričom na základe výsledku tejto analýzy vydavateľ navrhne cenu za čítanie zdrojov v databáze v kombinácii s cenou za konkrétny objem článkov, ktoré slovenskí vedci budú v danom zmluvnom období u vydavateľa v režime otvoreného prístupu publikovať. Pre lepší, hospodárnejší výsledok, je možné o cene následne rokovať, pričom predmetom rokovania nie je len cena, ale aj počet publikovaných článkov v budúcnosti, a teda čo najvýhodnejší pomer publikovania a ceny. V rámci rokovania sa zohľadňuje publikačný potenciál do budúcnosti (ktorý nie je možné opísať v rámci opisu predmetu zákazky vo verejnej súťaži), tzn. o koľko môžu vedci publikovať viac a pod. Cena zohľadňuje publikačnú produkciu slovenských vedcov u daného vydavateľa, ktorú treba s vydavateľom vyrokovať – realizovať VO rokovaním. Tento typ kontraktu nie je možné uzatvoriť so sprostredkovateľskou firmou, iba priamo s vydavateľom, ktorý vedecké publikácie vydáva.

Dôsledkom stratégie vedy a výskumu SR v oblasti otvoreného prístupu a s tým súvisiacej potreby uzatvorenia konkrétneho typu zmluvy „read and publish“ zahŕňajúcej možnosť publikovať v režime otvoreného prístupu u konkrétneho vydavateľa, ktorý má na ponuku otvorených časopiseckých titulov výhradné majetkové práva.

K porovnaniu ekonomickej efektívnosti prikladáme Prílohu č. 3 Efektívnosť využívania elektronických informačných zdrojov pre výskum a vývoj.

5 Harmonogram projektu

Realizácia projektu je plánovaná na 60 mesiacov a pozostáva z 1 hlavnej aktivity s názvom: Koordinované zabezpečenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom pre výskum a inovácie na Slovensku vrátane podporných aktivít pre ich efektívne využívanie, v súlade s výzvou na predkladanie žiadostí o NFP a príručky pre žiadateľa pre národné projekty.

Začiatok projektu/oprávnenosť výdavkov je stanovená na začiatok roka 2024.

Harmonogram procesov:

Uvedte plánovaný štvrťrok podpísania zmluvy o NFP s prijímateľom	Stanoví sa až po schválení Komisiou pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre cieľ 1 (Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa) politiky súdržnosti EÚ. Odhad 1 štvrťrok 2024
Uvedte plánovaný štvrťrok spustenia realizácie projektu	Stanoví sa až po schválení Komisiou pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre cieľ 1 (Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa) politiky súdržnosti EÚ. Odhad 1 štvrťrok 2024
Predpokladaná doba realizácie projektu v mesiacoch	60 mesiacov

Vzhľadom na to, že nejedná o IT projekt v zmysle Vyhlášky 85/2020 Z.z. o riadení projektov, nie je možné definovať aktivity a harmonogram realizácie, tak ako to vyžaduje CBA.

6 Rozpočet a ekonomická charakteristika

Rozpočet projektu je predpokladaný na úrovni 51 741 734,99 Eur s DPH a vychádza z plánovaného harmonogramu, predpokladaných rozpočtových položiek a jednotkových sadziieb, ktoré boli určené na základe súčasných alebo minulých zákaziek realizovaných CVTI SR v predošlých NP.

Výška nákladov na elektronické informačné zdroje vychádza z cien, ktoré sa aktuálne podarilo CVTI vyrokovať, ale zohľadňuje aj očakávaný nárast nákladov o 5% v roku 2027, ako aj rezervu na veľkú databázu Taylor & Francis (doteraz neobjednanú) a na prípadné ďalšie požiadavky výskumníkov na menšie databázy.

Odhad nákladov na prístup do elektronických informačných zdrojov:

	2023	2024	2025	2026	2027	SPOLU 2024-2027
Už obstarávané						
Web of Science	1,807,068	1,898,094	1,993,732	2,094,226	2,198,937	8,184,988
Scopus	827,934	869,330	912,797	958,437	1,006,359	3,746,923
Scopus analytický report		162,000				162,000
Springer Nature	1,419,264	1,654,584	1,725,048	1,801,910	1,892,006	7,073,548
Science Direct	1,493,459	1,555,296	1,620,225	1,688,401	1,772,821	6,636,743
Wiley	565,783	622,362	684,598	753,057	790,710	2,850,727
IEEE/IET Electronic Library (IEL) + PCA rights	585,444	604,290	622,872	641,562	673,640	2,542,364
Knovel	295,500	302,880	310,440	318,200	334,110	1,265,631
ProQuest Central	457,008	502,709	552,980	608,278	638,692	2,302,658
Spolu	7,451,460	8,171,544	8,422,691	8,864,072	9,307,275	34,765,583
Rezerva na dodatočné databázy						
odhad - Francis&Taylor		1,654,584	1,725,048	1,801,910	1,892,006	7,073,548
odhad - menšie spolufinancované databázy		604,290	622,872	641,562	673,640	2,542,364
Spolu s rezervou		10,430,418	10,770,611	11,307,544	11,872,921	44,381,495

Výška personálnych nákladov je stanovovaná na základe mzdových pomerov platných v organizácií a na základe praxe z predchádzajúcich národných projektov. NISPEZ V počíta so zapojením približne s FTE 15, pričom pri projekte NISPEZ IV bolo FTE viac ako 28 (obdobie 8/2022-7/2023). Nižší počet FTE odzrkadľuje nižší počet aktivít projektu NISPEZ V.

Podporné aktivity (nepriame výdavky) – paušálne výdavky sú odhadované vo výške 7% z oprávnených priamych nákladov projektu podľa článku 54, bod a) Nariadenia Európskeho parlamentu č. 2021/1060.

Prínosy vychádzajú z analýzy dát vykonanej v rámci porovnaní stavu pred a počas implementácie predošlých národných projektov. Sú zaznamenané v časti 2 Manažérske zhrnutie (graf 1-4).

Rozpočet projektu

Indikatívna výška finančných prostriedkov určených na realizáciu národného projektu a ich výstižné zdôvodnenie.		
Aktivita 1: Koordinované zabezpečenie prístupu k elektronickým informačným zdrojom pre výskum a inovácie na Slovensku vrátane podporných aktivít pre ich efektívne využívanie		
Predpokladané finančné prostriedky na hlavné aktivity	Celková suma	Uvedte plánované vecné vymedzenie
Náklady na infraštruktúru	44 381 495,00,- € ⁹	licencie a poplatky za prístup a využívanie renomovaných vedeckých databázových kolekcí pre vedeckú komunitu (konzorciá vybraných, najúspešnejších vedeckých inštitúcií zo SR), multifunkčné zariadenia, PC / notebooky, aplikačný softvér k PC / notebookom
Personálne náklady	3 475 266,67 €	interný odborný personál, externý odborný personál – domáci / zahraničný, cestovné náhrady, zahraničné pracovné cesty, náklady spojené s riadením a administráciou projektu a publicitou a pod.
Ostatné náklady	500 000,- €	štúdie, expertízy a posudky, prevádzkové výdavky v súvislosti s odbornými činnosťami, spotrebný tovar a prevádzkový materiál, analýzy, účastnícke poplatky, a pod.
Hlavné aktivity SPOLU	48 356 761,67,- €	
Predpokladané finančné prostriedky na podporné aktivity	3 384 973,32,- €	Riadenie projektu, publicita Výška je stanovená prostredníctvom zjednodušeného vykazovania výdavkov. V rámci projektu predpokladáme rozpočtovanie paušálnych výdavkov na podporné činnosti vo výške 7% z oprávnených priamych nákladov projektu.
CELKOM	51 741 734,99,-€	

⁹ Spôsob výpočtu stanovený na základe tabuľky Odhad nákladov na prístup do elektronických informačných zdrojov

Tabuľka 2 Motivácia – budúci stav

Súhrnný popis
<p>Hlavným <u>motiváciou (dôvodom)</u> realizácie projektu je potreba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvárať podmienky pri uspokojovaní vzájomných informačných potrieb cieľových skupín prostredníctvom špičkového vedeckého online obsahu od renomovaných vydavateľov • Vytvárať podmienky pre posilňovanie excelentnosti vedy a výskumu formou prístupu k vedeckého online obsahu , • Vytvárať podmienky pre rastový potenciál výkonnosti vedy a výskumu, • Vytvárať prostredie pre zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania, • Zabezpečiť podporu internacionalizácie vedy a rozvoj medzinárodnej spolupráce. <p>V modeli motivačnej architektúry nižšie sú znázornené hlavné <u>zainteresované osoby</u> (stakeholderi), ktoré sú napojené na súvisiace ciele stanovené týmto projektom.</p> <p>Medzi hlavné zainteresované osoby patria:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Študenti vysokoškolského štúdia • VŠ pedagógovia, • Vedeckovýskumní pracovníci <p><u>Hnacími prvkami</u> je dopyt a potreba zmien:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Potreba zabezpečenia ku kvalitnému vedeckému online obsahu . 2. Zvýšenie kvality vysokoškolského vzdelávania 3. Rozvoj medzinárodnej spolupráce 4. Podpora excelentnosti vedy a výskumu v SR <p><u>Hlavný cieľ</u> projektu a projektové ukazovatele:</p> <p>Hlavným cieľom projektu je vytvoriť podmienky pre naplnenie potreby na Slovensku dobudovať a optimalizovať výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň.:</p> <p>Sprístupnenie týchto informácií vedie (podľa skúseností z minulých období) k zvýšeniu vedeckej a inovačnej aktivity slovenskej vedy a k zmierneniu jej zaostávania v porovnaní s krajinami EÚ. Prostredníctvom bibliometrických a scientometrických databáz sú organizácie vedy a inovácií schopné vyhodnocovať a usmerňovať svoje vedecké a inovačné smerovanie podľa najnovších, ale aj dlhodobých trendov vo svete. Informácie obsiahnuté v uvedených databázach umožňujú už niekoľko rokov nadväzovať kontakty s partnerskými inštitúciami doma a vo svete, ktoré pôsobia v rovnakých vedných oblastiach, prípadne pracujú na príbuzných vedeckých projektoch.</p>

Ciele národného projektu majú priamu väzbu na víziu, ciele a opatrenia OP Slovensko, definovaných v rámci Cieľa politiky 1: Konkurencieschopnejšia a inteligentnejšia Európa vďaka presadzovaniu inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT, Špecifický cieľ RSO1.1.: Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií a opatrenia 1.1.4 Podpora optimalizácie, rozvoja a modernizácie výskumnej infraštruktúry.

Cieľom podpory uvedeného opatrenia, definovanom v OP Slovensko, bude dobudovanie a optimalizácia výskumnej infraštruktúry v súlade s cieľmi jednotlivých domén RIS3 (inventarizáciou výskumnej infraštruktúry vo vlastníctve verejného a akademického sektora a umožnením súkromnému sektoru využívať túto výskumnú infraštruktúru na výskumné účely; inventarizáciou výskumnej infraštruktúry sa zabráni duplicitnému zabezpečeniu tej výskumnej infraštruktúry, ktorá je už k dispozícii a zároveň sa identifikujú potreby jej ďalšieho rozvoja) a so zohľadnením Cestovnej mapy výskumných infraštruktúr v SR na EÚ úroveň, najmä v rámci ESFRI.

Tabuľka nižšie obsahuje väzbu stanovených špecifických cieľov projektu na KPI projektu, ako aj obmedzenia a požiadavky na ich dosiahnutie.

Aktér	Cieľ	KPI	Požiadavka	Obmedzenie
CVTI SR	vytvoriť podmienky pre naplnenie potreby na Slovensku dobudovať a optimalizovať výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň	Počet podporených výskumných inštitúcií	Pre dosiahnutie tohto cieľa je zapojiť výskumné organizácie ako používateľov informačných zdrojov	
CVTI SR	vytvoriť podmienky pre naplnenie potreby na Slovensku dobudovať a optimalizovať výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň	Počet prístupov k zavedeným službám, nástrojom a aplikáciám	Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zabezpečiť adekvátne informačné zdroje v požadovanej kvalite a rozsahu	
CVTI SR	vytvoriť podmienky pre naplnenie potreby na Slovensku dobudovať a optimalizovať výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň	Počet zavedených a zlepšených služieb, nástrojov a aplikácií	Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zabezpečiť zlepšenie poskytovaných služieb nástrojov a aplikácií	Zvýšenie nárokov na využívanie údajov zo strany výskumných organizácií
CVTI SR	vytvoriť podmienky pre naplnenie potreby na Slovensku dobudovať a optimalizovať výskumnú infraštruktúru na európsku úroveň	Počet zrealizovaných informačných aktivít	Pre dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zabezpečiť informačné aktivity o projekte	

Riziká	Spresnenie identifikovaných rizík:
<ul style="list-style-type: none"> RS_1.1: Napriek zabezpečenia prístup elektronickým informačným zdrojom a databázam, nárast využívania elektronického vedeckého obsahu s priamym dopadom na zvyšovanie citovanosti vedeckých publikácií a následná viditeľnosť výskumnej činnosti slovenských vedeckých a akademických pracovníkov bude klesať 	
Prílohy	Diagramy, modely, obrázky v plnom rozlíšení
Zoznam príloh. Prílohy obsahujú informácie v štruktúrovanej forme.	Odkazy na relevantné súbory. Prílohy obsahujú informácie vo forme modelov.

Legislatíva

Tabuľka 3 Legislatíva – aktuálny stav

Súhrnný popis
<ul style="list-style-type: none"> - zákon č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o príspevkoch z fondov“), - zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite“), - zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní“), - zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy“), - zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, - zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“), - zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), - Akčný plán pre otvorenú vedu SR prijatý Uznesením vlády č. 317/2021¹⁰

CVTI SR nechalo vypracovať základnú analýzu legislatívneho prostredia - dopadov Národnej stratégie pre otvorenú vedu na relevantné legislatívne prostredie na Slovensku, ktorú prikladáme ako Prílohu č. 4 Právna analýza k problematike otvorenej vedy.

¹⁰ <https://otvorenaveda.cvtisr.sk/wp-content/uploads/2021/07/Akcny-plan-pre-otvorenu-vedu-na-roky-2021-%E2%80%93-2022.pdf>